

“HVIS DENNE BYEN VAR MIN...”

Fattigdommen og den sosiale urettferdigheten som følger med den ukontrollerte byveksten er en av vår tids største utfordringer. En av gruppene som rammes sterkest av denne utviklingen er ungdom. Gjennom disse prosjektene kan du være med på å støtte brasiliansk ungdoms innflytelse over eget liv og fremtid, og samtidig bidra til en byutvikling som respekterer deres rettigheter!

KIRKENS NØDHJELP

Brasil – verdensmester i sosial ulikhet

Brasil er et av landene i verden der forskjellen mellom fattig og rik er størst, og der vidt forskjellige sosiale virkeligheter eksisterer side om side. Ingen steder kommer dette tydeligere frem enn i storbyene. Ekstremt rike mennesker lever i bobler av velstand, og har en materiell standard vi ikke ser maken til selv hos de rikeste nordmenn. I samme bydeler finner en samtidig slumstrøkene, favelaene, der millioner av mennesker bor uten de mest grunnleggende tjenester som vann, strøm, helsetjenester, søppelhåndtering – eller rett og slett uten tak over hodet, som er virkeligheten for millioner av brasilianere i de store byene. Overbefolkede og dårlige bosetninger er spesielt utsatt for flom og jordras som følge av klimaendringene. Ungdom rammes særlig sterkt av denne utviklingen.

Ukontrollert byvekst – en av vår tids største utfordringer!

I 2008 kom verden til et veiskille. For første gang i historien bodde over halvparten av verdens befolkning - ca 3,3 milliarder mennesker - i byer. Innen 2030 vil dette tallet stige til 5 milliarder. Den aller største byveksten finner vi i utviklingslandene. Den globale utviklingen mot stadig større byer omtales ofte som urbaniseringsprosesser.

Globaliseringen har ført til sterk økonomisk vekst i byene, men har samtidig ekskludert størsteparten av befolkningen, og bidratt til å øke den sosiale urettferdigheten. En økende andel av bybefolkningen består av fattige som lever under prekære forhold og i forurenkede bymiljøer preget av vold, ofte totalt oversett av myndighetene.

I Brasil har man i de siste tiårene hatt en av de raskeste urbaniseringsprosesser verden har sett: fra 1960 til 2000 økte Brasils bybefolkning fra 31 millioner til 137 millioner. I all hovedsak er det her snakk om planløs byvekst, uten nødvendige investeringer innen infrastruktur eller grunnleggende offentlige tjenester som utdanning, arbeid, transport, helse og sikkerhet.

Utfordringene knyttet til denne enorme byveksten er et tema som vil komme stadig sterkere i fokus, men til nå har det vært liten oppmerksomhet rundt dette i bistanden. FN beskriver den planløse byveksten som en av de alvorligste utfordringer menneskeheten står overfor, og som enhver seriøs aktør innen utviklingsarbeid må forholde seg til i tiden som kommer.

Ungdom i de brasilianske storbyene

Ungdom i byene får sjelden oppfylt grunnleggende rettigheter som tilgang til utdanning, jobb og kultur. Dette skyldes både fattigdom, vold og manglende tiltak fra myndighetenes side. Fattigdommen er den viktigste grunnen til at ungdom prioriterer jobb fremfor utdanning. Av ungdommer i videregående skolealder (15 til 17 år), er det bare 48% som går på skolen – altså under halvparten. Av denne halvparten som fortsatt går på skole, går en av tre fremdeles i grunnskolen, når de egentlig burde gått på videregående nivå! I Brasil er det kun de rike og en liten andel av middelklassen som kan sørge for at barna får en utdanning av kvalitet, ved å betale dyrt for privat skolegang. For en fattig familie er dette helt utenkelig.

Uten grunnutdanning er det veldig begrenset hvilke jobber disse ungdommene kan få. De fleste jobber uten arbeidstagerrettigheter, med svært lave lønninger og dårlige, ofte farlige arbeidsforhold. Utsikter til fremtidige muligheter er minimale. Denne situasjonen kan gjøre det lettere å forstå at terskelen for mange ungdommer til å involvere seg i narkotikatrafikken er så lav. Det er rett og slett en av svært få muligheter de har til å tjene penger og opparbeide seg en viss status. Prisen disse ungdommene må betale er til gjengjeld at de neppe lever til de blir 25 år, som er gjennomsnittlig levealder til ungdom som jobber for narkotikamafiaen.

Volden i de fattige lokalsamfunnene i byene rammer i stadig større grad ungdommers livsutfoldelse og muligheter. Mange steder er volden så utbredt at hele lokalsamfunn passiviseres. Dødstallene forårsaket av håndvåpen ligger på nesten 40.000 drap årlig i Brasil, og ofrene er i all hovedsak ungdom mellom 20 og 30 år i fattige byområder. Dette tilsvarer et betydelig innhugg i dagens brasilianske ungdomsgenerasjon.

Adgangen til kulturtilbud er minimal. Bare ca. 20% av den fattige befolkningen har noen gang vært på kino. Enda færre har vært på teater eller besøkt et bibliotek. I de fattige bydelene er hovedregelen at det ikke finnes verken kulturtilbud, sportsaktiviteter eller knapt nok noe møtested for ungdommer.

For ungdom som vokser opp under slike forhold er det lett å tenke at det ikke er mulig å komme ut av denne situasjonen. Gjennom vårt langvarige samarbeid med brasilianske organisasjoner vet vi imidlertid at det er fullt mulig for ungdommer selv å bidra til å forandre en slik kultur – både for seg selv og for samfunnet omkring!

Retten til Byen

Et viktig element i de brasilianske prosjektene er begrepet Retten til byen, som i hovedsak går ut på at alle som bor i byene skal ha mulighet til å ta del i de gode, rettigheter og plikter som byene representerer, og kunne påvirke byens utvikling slik at den tar hensyn til det mangfoldet man finner i en storby. Det er derfor viktig å sikre at byens befolkning er med på å utvikle offentlige tiltak som angår dem selv, og at de er med på å påvirke en byutvikling slik at den ivaretar befolkningens interesser og rettigheter. Retten til Byen fokuserer først og fremst på de ekskluderte gruppene av befolkningen, som opplever rettighetsbrudd og som lever under uverdige forhold. I Brasil er begrepet for lengst etablert og innarbeidet som måte å jobbe med urbaniseringsspørsmål – og det er en tematikk som våre brasilianske samarbeidsorganisasjoner har jobbet med i mange år.

I prosjektene brukes Retten til Byen-begrepet ved at man sikrer ungdommers medvirkning i tiltak og politiske prosesser som angår deres hverdag i storbyen. En viktig del av dette er å sikre ikke bare adgang til utdanning, men først og fremst en utdanning som er relevant og meningsfull for ungdommen, og som gir muligheter for personlig utvikling.

Brasiliansk ungdom er klare til å jobbe for en bedre hverdag!

Gjennom prosjektene i Brasil vil mer enn 20.000 jenter og gutter bli direkte involvert i de forskjellige opplæringsaktivitetene. Mange av ungdommene vil siden ha roller som lærere og lokale ledere i sine lokalsamfunn. På den måten vil i tillegg titusener av andre ungdommer berøres som følge av prosjektenes ringvirkninger.

Prosjektene vil foregå i storbyene São Paulo, Rio de Janeiro, Salvador, Recife, Fortaleza og Belém, og følgende tiltak vil gjennomføres:

- **Styrking av den offentlige skolen**

Prosjektene vil samarbeide med utdanningsmyndigheter og offentlige skoler for å styrke kvaliteten på den offentlige utdanningen, slik at den oppleves relevant for ungdommene, og gir et reelt grunnlag for videre studier og jobbmuligheter. Det vil også holdes kurs for lærere for å styrke deres forståelse av ungdommenes hverdag og kultur, slik at kommunikasjonsen, og dermed også læringen, bedres.

- **Mobilisering mot vold**

En hovedårsak til volden og den kriminelle virksomheten i favelaene er mangelen på utdanningsmuligheter, jobb og fritidsaktiviteter. En styrking av disse tilbudene vil kunne gi ungdommene et mer attraktivt alternativ. Vi vil videre støtte ungdommers konkrete mobiliseringstiltak mot vold i sine lokalsamfunn.

- **Ungdom som lærere og lokale ledere**

Ungdommer vil bli skolert som lærere i bl.a. musikk, drama, kommunikasjon, digital inkludering og bærekraftig byutvikling og bidra med undervisning både i fattige lokalsamfunn og i den offentlige skolen. Slik vil de deltagende ungdommene bidra til at prosjektene får ringvirkninger langt utover den opprinnelige målgruppen.

- **Kunnskap om årsaker til ulikheten**

En rød tråd i alle prosjektaktivitetene er utdanning til kritisk refleksjon over egen virkelighet og årsaker til de sosiale ulikhetene i samfunnet. Kun når man har

kunnskap om dette er det mulig å finne måter for å skape endring!

- **Støtte til organiserte ungdomsgrupper**

Det vil bli gitt støtte til organiserte ungdomsgrupper som jobber for sine rettigheter. Tilrettelegging for kontakt og nettverksbygging mellom disse gruppene er viktig for å skape samhold og muligheter for erfaringsutveksling og samarbeid.

- **Bevisstgjøring rundt klimaproblematikken**

Gjennom prosjektene vil ungdom få delta i prosesser rundt byutvikling og organiseringen av nærmiljøet. Bevisstgjøringen vil fokusere på lokale konsekvenser av globale klimaproblemer, og hva som skal til for å gjøre storbyene, og spesielt de fattige lokalsamfunnene, mindre sårbare for klimaendringer.

- **Ungdommer som politiske aktører**

Prosjektene vil arbeide for at ungdomsgrupper få en mye større rolle i utformingen av offentlig politikk. Prosjektene vil jobbe for en mye større åpenhet for ungdommers deltagelse og for en større anerkjennelse av ungdom som viktige samfunnsaktører i det brasilianske samfunnet.

- **Selvtillit**

Prosjektens metode inneholder aktiviteter der ungdoms følelse av mestring står sentralt. Dette gjøres blant annet ved å jobbe med kreative uttrykksformer som de føler seg hjemme i – som appellerer, mobiliserer og bidrar til en fellesskapsfølelse. Ungdommens sentrale rolle i utvikling og ledelse av prosjektaktiviteter er også viktig for å styrke deres tro på seg selv.

Det viktigste bidraget prosjektene kan gi for å styrke brasilianske ungdommers situasjon er å spre kunnskap og skape muligheter for ungdom til selv å ta ansvar for sin egen og sine lokalsamfunns utvikling. Gjennom aktiviteter som appellerer til ungdom – hip hop, graffiti, dans, drama, film og foto – lærer de å tenke kritisk, noe som setter dem i stand til å stille spørsmålstegn ved sin egen situasjon og samfunnsmodellen de lever i, som ekskluderer dem på en brutal måte.

Reell ungdomsdeltagelse i alle ledd

En grunnregel for de brasilianske samarbeidsorganisasjonene er at alle prosjekter og aktiviteter utvikles i nært samarbeid med ungdommene, basert på deres reelle behov og ønsker. Ungdommene har også en viktig rolle i å gjennomføre, lede og videreutvikle prosjektene, noe som ikke bare bidrar til økt selvtillit, men som også gir svært viktige erfaringer som kan komme til å bety mye for deres fremtidige muligheter. Gjennom Kirkens Nødhjelps erfaring med disse organisasjonene, og de deltagende metodene de bruker i ungdomsarbeidet, har vi sett at et stort antall ungdommer har fått forbedret sine liv totalt, blitt headhunted til attraktive jobber og opparbeidet seg erfaring som har åpnet nye dører i ungdommens liv. Prosjektene vil være med på å endre hverdagen og fremtidsutsiktene for de ungdommene som deltar i prosjektaktivitetene. Samtidig vil organisasjonene jobbe systematisk overfor brasilianske myndigheter for å styrke lovverk og politikk i retning av et sterkere fokus på ungdom og ungdommers rettigheter. På denne måten vil prosjektet få positive konsekvenser for ungdom langt utover den direkte målgruppen.

Ungdom i de store byene i Brasil lever under uverdige forhold, og blir ignorert av myndighetene. Operasjon Dagsverk kan gjennom dette programmet bidra til å utvikle et programkonsept som i norsk bistandssammenheng vil være banebrytende. Gjennom Kirkens Nødhjelps prosjekter kan du bidra til å gi brasiliansk ungdom et verdig liv, med innflytelse over sin egen hverdag og byenes utvikling!